

Købstæderne er blevet 'sorteper'

Men udflytning af statslige arbejdspladser fra hovedstaden redder ikke købstæderne

Det var bøndernes og bondepartiernes tyrkeretro på stordrift, der både industrialiserede landbruget og centraliserede andelsbevægelsen, men ironisk nok førte det til, at overlevelsensmulighederne for flertallet af købstæderne blev sat overstyr. Købstadens eksistensberettigelse var jo netop det omgivende **oplands** behov for en **handelsby** med et **lokalt** marked, ordensmagt, service- og håndværksfunktioner, kirke og administration. **Uden opland – ingen købstad.** Det gælder i vid udstrækning stadigvæk.

Med andelselskabernes, landbrugets og politikernes satsning på **kvantitet** og **lavprisprodukter** gennem de sidste 3-4 årtier - **frem for kvalitet** og regionale smagsoplevelser - falder den lokale beskæftigelse i købstæderne voldsomt. Simpelt hen fordi mejerier, slagterier, foderstofvirksomheder med videre er blevet sammenlagt i det uendelige og har mistet deres betydning for købstæderne og deres opland.

Det har medført et dramatisk fald i beskæftigelsen, både i landbruget og i andelselskabernes lokale forarbejdningsaktiviteter, som i det store hele er bortrationaliseret. Det har også medført, at den afledte beskæftigelse i de mange følgevirksomheder i købstæderne er skrumpet, ligesom handelen i byens forretninger. Vandringen fra land til by forstærkes, og navnlig de unge vil ikke længere bo i købstæder uden uddannelses- og kulturtilbud, men søger mod de større byer.

Andelsbevægelsen opstod for at organisere den **lokale** produktion efter herremandsvældets ophør, men ender med at bortrationalisere sig selv, som **lokal aktivitet**, i det øjeblik andelsbevægelsen forlader den socialliberale tankegang til fordel for den økonomiske liberalisme, der netop går ud på stordrift og masseproduktion til lavpris – en giftig medicin for lokalsamfundet.

Uholdbar industribesæftigelse

I efterkrigsperioden etableredes kortvarigt mange **industri-virksomheder** i udkanten af købstæderne, med henblik på at opsuge den overskydende, ufaglærte arbejdskraft fra landbruget. Men de fleste af disse virksomheder er flyttet til udlandet, fordi produktion var for lavproduktiv, blev for dyr eller krævede højt uddannede medarbejdere, som udkantsvirksomhederne havde svært ved at tiltrække og fastholde.

Det er alt i alt et udtryk for, at disse **virksomheder ikke havde et naturligt tilhørsforhold til lokalsamfundet.** Vestas ligner eksempelvis ikke i Tvind mere, selv om vindmølleproduktionen startede der, som følge af nogle arkitektstuderendes eksperimenter med vindmølleenergi på Tvind-skolen. I dag er virksomheden placeret i Århus og mon ikke de også har en afdeling i København.

Kommunalreformen i 2007

'**Udvikling**' for købstæderne bliver på denne måde **erstattet af afvikling**, når symbiosen mellem lokalsamfund og købstad mangler. ET forhold som yderligere er blevet forværret af kommunalreformen i 2007.

De **liberalistiske politikere** fulgte igen deres recept på stordrift, sammenlagde landkommunerne og **nedlagde** købstædernes rådhus, sygehuse, domstole, kaserne, posthus, politistationer, skoler etc. med det resultat, at også familielægen og tandlægen flyttede. Og i de kommende år vil **internethandelen** yderligere fremskynde lukningen af forretningslivet i alt for mange købstæder, som mere eller mindre

selvforskyldt har trukket det kort, de helst ville undgå, nemlig 'Sorteper'. Kommunalreformen oprettede herudover regioner, som blev designet ud fra partipolitiske hensyn og som absolut ikke har været nogen hjælp for hverken købstæderne eller borgerne.

Kommunalreformens problemdiagnose var forkert og medicinen var dødelig, set fra købstædernes synspunkt. De liberalistiske partier hævdede tilsyneladende deres ideologiske fane så højt, at de helt mistede jordforbindelsen til deres vælgere.

Udflytning af arbejdspladser redder ikke købstæderne

Resultatet af de mange uheldssvangre beslutninger er blevet, at købstæderne er på vej til at miste deres eksistensberettigelse! Ironisk nok bortrationaliserede bønderne og deres politikere simpelthen livsgrundlaget for købstæderne! I dag producerer landbruget overvejende **råvarer i stedet for forædlede færdigvarer**, selvom de både giver højere pris og mere beskæftigelse.

Mere intelligente mennesker havde klappet hesten og lavet en plan for købstædernes overlevelse, eksempelvis med lokal produktion af kvalitetsprodukter.

Se blot på Frankrig, Italien med flere, som producerer egnspecifikke fødevarer, der giver lokale arbejdspladser og som lokalbefolkningen sætter pris på.

Det har **udsat** afvandingsprocessen; men den bærende

hovedtendens: Vandringen fra land til by, oplever de også. At undlade at se denne tendens i øjnene er ren eskapisme. Deres unge er ikke anderledes end vores.

For købstæderne er det nok for sent at rette op på den fejlslagne stordriftssatsning i landbrugssektoren. Og det nytter slet ikke at skjule kommunalreformens fejltagelser **ved at udflytte arbejdspladser** til udkanten. Det gør kun ondt værre i de købstæder, der savner en naturlig berettigelse. Ungdommen vil stadig flytte væk.

Kan købstæderne i periferien overhovedet reddes?

To forhold er afgørende: Dels skal der eksistere lokale kræfter, der kan ideudvikle et livskraftigt grundlag for købstadens fortsatte eksistens, dels må indbyggerne lære at vælge andre politikere, der ikke leder dem i fordærv.